

Diagnoza kompetencji pracowników

50-lecie
Uniwersytetu
Gdańskiego

Paweł Jurek

Diagnoza kompetencji pracowników

Modele kompetencji uniwersalnych,
menedżerskich i handlowych

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2019

Recenzja

prof. dr hab. Augustyn Bańka

dr hab. Sylwiusz Retowski, prof. SWPS

Redakcja wydawnicza

Agnieszka Kołwzan

Projekt okładki i stron tytułowych

Karolina Zarychta

www.karolined.com

Skład i łamanie

PRACOWNIA

Publikacja dofinansowana z działalności statutowej

Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-807-8

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot

tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206

e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl

www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wprowadzenie	13

CZĘŚĆ I TEORIA I PRAKTYKA ZARZĄDZANIA KOMPETENCJAMI PRACOWNIKÓW

Rozdział 1. Czym są kompetencje pracowników?	19
1.1. Mieć kompetencje czy być kompetentnym?	20
1.1.1. Kompetencje jako kategorie zachowań.	20
1.1.2. Kompetencje jako różnice indywidualne	23
1.1.3. Podejście interpretacyjne	26
1.1.4. Podsumowanie	27
Rozdział 2. Ile jest kompetencji?	30
2.1. Modele kompetencji uniwersalnych stosowane w praktyce firm doradczych	31
2.2. Modele kompetencji uniwersalnych w badaniach naukowych	33
2.3. Porównanie modeli kompetencji uniwersalnych – synteza	37
Rozdział 3. Zarządzanie zasobami ludzkimi w oparciu o kompetencje	41
3.1. Opisy stanowisk	42
3.1.1. Katalog kompetencji	43
3.1.2. Tworzenie kompetencyjnych opisów stanowisk metodą panelu ekspertów	46
3.2. Rekrutacja i selekcja	47
3.3. Ocena okresowa pracowników	50
3.4. Analiza potrzeb rozwojowych	52
3.5. Ewaluacja działań rozwojowych	54
Rozdział 4. Kompetentne działanie	57
4.1. Wiedza praktyczna	59
4.2. Umiejętności	60
4.3. Intencja behawioralna	61
4.4. Predyspozycje osobowościowe	64
4.5. Zdolności intelektualne	69
4.6. Kontekst sytuacyjny	72

Rozdział 5. Pięć domen kompetentnego działania.	76
5.1. Domena kompetencji poznawczych	78
5.1.1. Podstawowe procesy poznawcze	78
5.1.2. Zachowania składające się na kompetencje poznawcze	81
5.1.3. Predyspozycje leżące u podstaw kompetencji poznawczych	81
5.1.4. Znaczenie kompetencji poznawczych w pracy zawodowej	85
5.2. Domena kompetencji emocjonalnych	85
5.2.1. Podstawowe procesy reagowania w sytuacjach trudnych	86
5.2.2. Zachowania składające się na kompetencje emocjonalne.	89
5.2.3. Predyspozycje leżące u podstaw kompetencji emocjonalnych	90
5.2.4. Znaczenie kompetencji emocjonalnych w pracy zawodowej	97
5.3. Domena kompetencji motywacyjnych	100
5.3.1. Podstawowe procesy motywacyjne	100
5.3.2. Zachowania składające się na kompetencje motywacyjne	106
5.3.3. Predyspozycje leżące u podstaw kompetencji motywacyjnych	107
5.3.4. Znaczenie kompetencji motywacyjnych w pracy zawodowej	114
5.4. Domena kompetencji organizacyjnych.	114
5.4.1. Podstawowe procesy organizacji działań	115
5.4.2. Zachowania składające się na kompetencje organizacyjne .	118
5.4.3. Predyspozycje leżące u podstaw kompetencji organizacyjnych	119
5.4.4. Znaczenie kompetencji organizacyjnych w pracy	122
5.5. Domena kompetencji społecznych	122
5.5.1. Podstawowe procesy społeczne	123
5.5.2. Zachowania składające się na kompetencje społeczne .	130
5.5.3. Predyspozycje leżące u podstaw kompetencji społecznych	132
5.5.4. Znaczenie kompetencji społecznych w pracy zawodowej	137
Rozdział 6. Kompetencje menedżerskie	139
6.1. Role i zadania menedżerskie	139
6.1.1. Organizowanie pracy w podległym obszarze.	141
6.1.2. Zarządzanie ludźmi	142
6.1.3. Reprezentowanie zespołu i organizacji na zewnątrz . . .	143

6.1.4. Tworzenie strategii	143
6.2. Cechy skutecznego menedżera	144
6.2.1. Predyspozycje temperamentalno-osobowościowe	144
6.2.2. Zdolności intelektualne	147
6.2.3. Style kierowania	148
6.3. Zachowania składające się na kompetencje menedżerskie	154
6.3.1. Zadania, pracownicy, zespół i efektywność osobista	155
6.3.2. Zarządzanie realizacją zadań i zarządzanie ludźmi.	158
6.4. Znaczenie kompetencji menedżerskich	161
Rozdział 7. Kompetencje handlowe.	163
7.1. Funkcje i zadania związane z procesami handlowymi	164
7.1.1. Proces sprzedaży	164
7.1.2. Proces zakupowy	168
7.2. Cechy skutecznego handlowca.	170
7.2.1. Predyspozycje temperamentalno-osobowościowe	171
7.2.2. Zdolności intelektualne	174
7.3. Zachowania składające się na kompetencje handlowe	175
7.3.1. Nawiazywanie i utrzymywanie relacji z klientem	176
7.3.2. Orientacja na klienta	177
7.3.3. Umiejętności sprzedażowe	177
7.3.4. Dostosowanie zachowań sprzedażowych do sytuacji	178
7.3.5. Planowanie i monitorowanie wyników sprzedaży	179
7.4. Znaczenie kompetencji w pracy handlowców	179

CZĘŚĆ II

NARZĘDZIA DIAGNOZY KOMPETENCJI PRACOWNIKÓW

Rozdział 8. Kwestionariusz Samooceny Kompetentnego	
Działania (KSKD)	183
8.1. Samoocena kompetentnego działania	183
8.2. Zniekształcenia w postrzeganiu własnych kompetencji	185
8.3. Etapy konstruowania narzędzia	188
8.3.1. Stworzenie eksperymentalnej wersji narzędzia	189
8.3.2. Badanie pilotażowe	190
8.3.3. Badania walidacyjne	191
8.3.4. Opracowanie norm KSKD	194
8.4. Budowa Kwestionariusza Samooceny Kompetentnego	
Działania	194
8.5. Struktura czynnikowa Kwestionariusza Samooceny	
Kompetentnego Działania	195
8.6. Rzetelność pomiaru Kwestionariusza Samooceny	
Kompetentnego Działania	199
8.7. Trafność Kwestionariusza Samooceny Kompetentnego	
Działania	200

8.7.1. Samoocena kompetentnego działania a podstawowe samowartościowanie, uogólnione poczucie własnej skuteczności oraz samoocena	200
8.7.2. Samoocena kompetentnego działania a cechy osobowości w modelu Wielkiej Piątki	207
8.7.3. Samoocena kompetentnego działania a osobowościowe wyznaczniki pracy.	216
8.7.4. Samoocena kompetentnego działania a motywacja osiągnięć	222
8.7.5. Samoocena kompetentnego działania a strategie radzenia sobie ze stresem	228
8.7.6. Samoocena kompetentnego działania a emocjonalne nastawienie wobec organizacji i zaangażowanie w pracę	232
8.8. Wyniki Kwestionariusza Samooceny Kompetentnego Działania a zmienne demograficzne.	239
8.9. Krótka wersja Kwestionariusza Samooceny Kompetentnego Działania – KSKD-10.	243
8.10. Podsumowanie na temat KSKD	244
Rozdział 9. Bateria Testów Kompetencyjnych (BTK).	249
9.1. Testy oceny sytuacji – zagadnienia metodologiczne	251
9.1.1. Charakterystyka testów oceny sytuacji	252
9.1.2. Zastosowanie testów oceny sytuacji	253
9.1.3. Trudności z oszacowaniem rzetelności pomiaru kompetencji z wykorzystaniem testów oceny sytuacji	254
9.1.4. Co tak naprawdę badają testy oceny sytuacji?	256
9.2. Etapy konstruowania Baterii Testów Kompetencyjnych (BTK)	257
9.2.1. Opracowanie jednostek testowych oraz eksperymentalnych wersji testów	257
9.2.2. Badania walidacyjne	261
9.2.3. Opracowanie ostatecznej wersji testów oraz algorytmu liczenia wyników	264
9.2.4. Badanie trafności kryterialnej.	264
9.3. Budowa Baterii Testów Kompetencyjnych.	265
9.4. Struktura czynnikowa testów kompetencyjnych składających się na BTK	266
9.5. Rzetelność pomiaru Testami Kompetencyjnymi	280
9.6. Trafność Baterii Testów Kompetencyjnych	281
9.6.1. Uczestnicy badania	282
9.6.2. Zastosowane narzędzia i procedura badania	282
9.6.3. Wyniki i ich omówienie	287
9.7. Wyniki Testów Kompetencyjnych a płeć i wiek	292
9.8. Podsumowanie na temat BTK	292

Rozdział 10. Podsumowanie i ogólna dyskusja	295
10.1. Implikacje teoretyczne	295
10.2. Ograniczenia i dalsze kierunki badań	300
10.3. Implikacje praktyczne	302
Załączniki	305
A. Kwestionariusz Samooceny Kompetentnego Działania	305
B. Kwestionariusz Samooceny Kompetentnego Działania – wersja krótka	309
C. Wyniki badań pilotażowych z wykorzystaniem eksperymentalnej wersji Kwestionariusza Samooceny Kompetentnego Działania	310
D. Stosowanie Kwestionariusza Samooceny Kompetentnego Działania	316
E. Wyniki badań walidacyjnych z wykorzystaniem Baterii Testów Kompetencyjnych	326
F. Stosowanie Baterii Testów Kompetencyjnych	333
Literatura cytowana	361
Spis ilustracji, schematów, tabel i wykresów	400